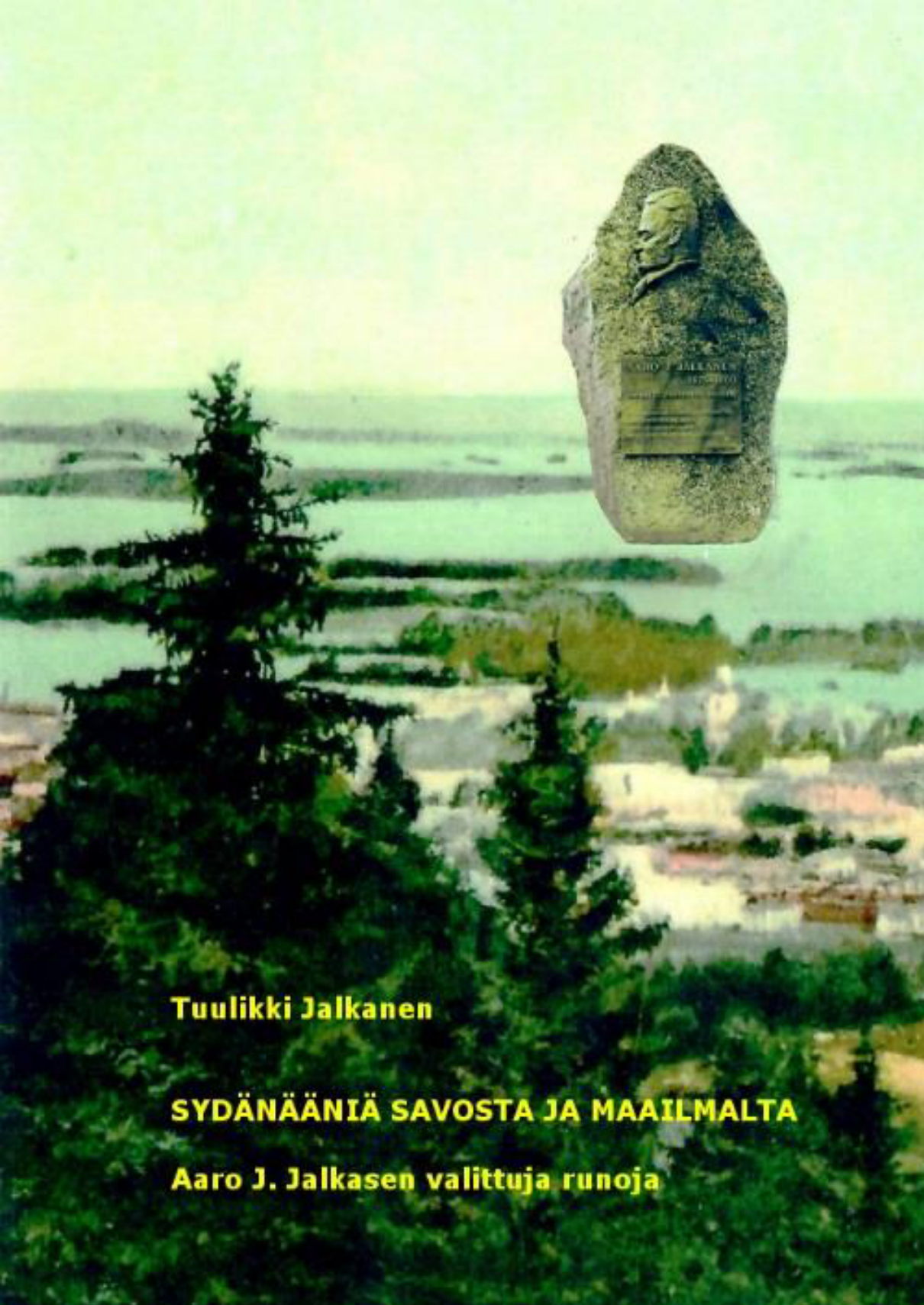

Tuulikki Jalkanen

SYDÄNÄÄNIÄ SAVOSTA JA MAAILMALTA

Aaro J. Jalkasen valittuja runoja

**SYDÄNÄÄNIÄ
SAVOSTA JA
MAAILMALTA**

Aaro J. Jalkasen valittuja runoja

Tuulikki Jalkanen

**SYDÄNÄÄNIÄ
SAVOSTA JA
MAAILMALTA**

Aaro J. Jalkasen valittuja runoja

Helsinki 2016

2. korjattu painos (1. painos julkaistu 2016)

© Tuulikki Jalkanen 2017

Kansikuvan suunnitteli Tuulikki Jalkanen. Kuvassa olevan Aaro J. Jalkasen muistopatsaan on suunnitellut arkkitehti Kaj Michael 1980.

Taitto: Jorma Vakkuri

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN 9789523307728

SISÄLLYS

Lukijalle	6
1. Lapsuuden onnellisen ja kodin armahan herttaiset päivät	9
2. Kouluvuosien kultainen aika	13
3. Ylioppilasvuosien hurma	17
4. Lemmen onnea ja juoniloita	23
5. Kodin onni ja kaipuu	41
6. Kun elon myrskyt ärjyää	49
7. Vieräleuka naoroo	57
8. Diplomaatti	67
9. Isänmaa ja itsenäisyys	75
10. Usko ja hengen vapaus	85
11. Elämän ehtoo	97
12. Muisteloita	105
Liitteet:	
1. Laulujen sävelmät	115
2. Sanakirja	117
3. Elämäkerta vuosilukuina	119
4. Huomautuksia	121
Sisällysluettelo	123

LUKIJALLE

*Kallavesj, Kallavesj, kaonis saonarantonesj!
Siellä höyrysj miesten pinta, siellä illar raohoo rinta
naottii piällep päevän työn, kunnes lyö hetki yön.*

Kuopion kesässä juhlittiin Kallavesj-laulun 100-vuotissyntymää 16.9.2016 laulamalla sitä sydämen kyllyydestä. Paikallisten kiinnostus heräsi, ja toivottiin lisää runoja ja mieluummin runokirjaa, varsinkin kun kerroin, että olin perinyt paksun kansion isoisäni Aaro Jalkasen kirjoittamia runoja. Olin syventynyt niihin jo kootessani isoisäni **elämäkertaa** hänen kuolemansa 50-vuotismuistotilaisuutta varten.

Tämän runokirjan sisältö heijastelee isoisäni elämää alkaen koulunpenkiltä aina vanhuuden kynnykselle. Kallavesj-laulun sanojen kirjoittajalla Aaro Jalkasella oli kynä kädessään jo koulupoikana, jolloin hän kirjoitti ensimmäisen runonsa ja aloitti Brofeldtien Savolehden avustajana. Hän jatkoi runojen kirjoittamista yliopistossa ja jatkoi sitä kaikissa elämänsä vaiheissa lähes kuolemaansa saakka. Amerikan pakolaisvuosina syntyi mm. Kuopion kotiseutulaulun Kallavesj-laulun sanat. Muisteloita-runossaan Aaro taas pohtii elämänsä kaikkia vaihteita.

Mikä mies oli Aaro Johannes Jalkanen

Savon sydänmailla näki päivänvalon poikalapsi, tuleva journalisti, juristi, pakolainen, runoilija, pappi, diplomaatti ja lähetystöneuvos. Hänet muistetaan kuitenkin parhaiten Kallavesj, Kallavesj-laulun sanojen kirjoittajana, vaikka hänen elämäntyönsä yli sadantuhannen suomalaisen siirtolaisen auttajana on jo unohtunut.

Aaro Jalkanen syntyi "Runon ja Laulun Rautalammilla" Paakkolan talossa vuonna 1875. Seudulla eli rikas suullinen runoperinne. Jopa Elias Lönnrot kävi kaksi kertaa keruumatkoillaan Rautalammilla vuosina 1828 ja 1831.

Muisteloita-runossaan Aaro pohtii elämänsä vaiheita:

*Onnetar antimiaan eväskonttiini runsahin määrin sulloi,
kun sonnusti mun matkalle eloni tien,
Lahjoja säästänyt ei, ovet onnehen auki hän jätti,
Kirkkaana päiväni nous, puuttehen pilvet ol pois.*

Olen kirjoittanut isoisäni runot puhtaaksi kellastuneista ja varsin hapertuneista alkuperäisistä teksteistä. Tähän on kulunut aikaa useita vuosia. Toisaalta runot olivat niin kiinnostavia ja huumorintäyteisiä ja kertoivat isoisäni vapaamielisestä elämänkatsomuksesta, että ne tuottivat minulle ahaa-elämyksiä. Runot ovat kielellisesti alkuperäisiä. Joihinkin runoihin olen lisännyt sopivaksi katsomani otsikon. Huomautuksia-osassa on tietoja ajankohdista, asiayhteyksistä, esittämistä yms.

Kiitän kuopiolaista Outi Vuorikaria ystävineen, joiden ansioista isoisääni juhlittiin Kuopiossa ja joka ehdotti tätä runokirjaa sekä Jorma Vakkuria tekstin julkaisukelpoiseksi saattamisesta.

Helsingissä 1.10.2016

Tuulikki Jalkanen

*Aaron lapsuudenkoti Paakkola.
Kuvan piirsi Aaron pojanpoika,
Erkki Jalkanen vuonna 2012.*

RUNOJA: 1. LUKU

**Lapsuuden onnellisen ja
kodin armahan herttaiset
päivät**

Saate 1. luvun runolle

Suku kuvaa Aaron lapsuudenkotia näin:

*Sieltä polku perille saapi
tulla Paakkolan pihaille
Siel on tutut tupain ukset
sydänmaiden syvä rauha.*

*Siellä synnyit, siellä kasvoit
tiettömäin taivalten takana
vesana vetten väkevään
suurten metsien sylissä.*

*Talonpojan tanhuvilla
huostassa oivan isän
lujatahto, taitavaisen
tuulissakin turvallisen.*

*Hyvän äitisi hellimänä
lempeän kuin lehdon kukan
hyvätahtoisen, tasaisen
aurinkoisesti avaran.*

Tämän onnittelurunon on kirjoittanut vuonna 1945 Aaron setä August Jalkanen (s. 1885).

Kallavesj-laulun kirjoittajan lähetystöneuvos **Aaro J. Jalkasen** (1875-1960) kirjoittamat runot viestivät meille hänen rikkaasta ja värikkästä elämästään yli puolen vuosisadan ajalta. Runot ovat kulttuurihistoriallisestikin merkittävä kokoelma. Niissä hän ylistää lempiaiheitaan isänmaata, kotiseutua, rakkautta ja uskoa.

Aaro J. Jalkanen syntyi Savossa, Rautalammillä ja kävi koulua Kuopiossa. Jo koulupoikana hän kirjoitti ensimmäisen runonsa ja jatkoi niiden kirjoittelua elämänsä viime vuosiin asti. Erityisen rakkaita aiheita hänelle ovat olleet kotimaan luonto sekä isänmaa. Kuopion kotiseutulaulu "Kallavesj, Kallavesj" on tunnetuin hänen kirjoittamistaan runoista ja sen kunniaksi pystytettiin Aaro J. Jalkasen muistomerkki vuonna 1980 Kuopioon. Kesällä 2016 julkaistiin postimerkki laulun täyttäessä 100-vuotta.

Runokirjan kokosi FM **Tuulikki Jalkanen**, joka hallinnoi isoisänsä Aaro J. Jalkasen perintöä: laajaa runo- ja juttuarkistoa. Niistä hän on valinnut ja koostanut kirjan runot.

